

METODOLOŠKO POJASNILO

Rok Gabrič

TRGOVINA

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Trgovina na drobno in na debelo, posredništvo, Slovenija, 2021 (Prva objava)

Julij 2022

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	5
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	11
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	11
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	11

1 NAMEN

Namen objave podatkov o trgovini na drobno in na debelo, posredništvo je letni prikaz podatkov o prihodku od prodaje blaga in materiala po blagovnih skupinah in vrstah kupcev v trgovini na drobno in na debelo ter o prihodku od posredništva pri prodaji blaga. Med ključne statistike sodijo prihodek od prodaje blaga in materiala v trgovini na drobno po blagovnih skupinah, prihodek od prodaje blaga in materiala v trgovini na debelo po blagovnih skupinah, prihodek od prodaje blaga in materiala v trgovini na debelo po vrstah kupcev ter prihodek od posredništva pri prodaji blaga.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#):
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba (EU) št. 549/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji (CELEX: 32013R0549).

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enoti, ki ju opisujejo objavljeni podatki, sta prihodek od prodaje blaga in materiala, ki ga je ustvaril poslovni subjekt z opravljanjem trgovinske dejavnosti na območju Slovenije, in prihodek, ustvarjen z opravljanjem posredništva na območju Slovenije ali v tujini. Prihodek od prodaje blaga in materiala preučujemo glede na vrsto trgovine (trgovina na drobno, trgovina na debelo), v okviru vrste trgovine pa glede na blagovne skupine in vrste kupcev.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja je vsak poslovni subjekt ali le njegov del (podjetje, družba, podjetnik posameznik, poslovna enota) ali podružnica tujega podjetja, ki se ukvarja s trgovinsko dejavnostjo, ne glede na glavno dejavnost podjetja.

Raziskovanje poteka na podlagi vzorca. Enota vzorčenja je poslovni subjekt, katerega glavna dejavnost je ena izmed dejavnosti iz področja G po SKD 2008 in njegov letni prihodek od prodaje znaša vsaj 25.000 EUR ali zaposluje vsaj 5 oseb, ali poslovni subjekt, katerega glavna dejavnost je ena iz preostalih področij dejavnosti po SKD (torej razen G) in ima letni prihodek od prodaje, ki je višji od 1 milijona EUR in je več kot 50 % skupnih prihodkov ustvarjenih s prodajo trgovskega blaga ali katerega letni prihodek od prodaje je višji od 4,4 milijona EUR.

Enote so v vzorec izbrane na podlagi verjetnostnega vzorca.

Vzorčni načrt je stratificiran, pri čemer sta – če gre za podjetje, katerega glavna dejavnost spada v področje G – stratifikacijski spremenljivki trimestrna dejavnost podjetij in velikost podjetja (določena s številom zaposlenih ter s prihodkom od prodaje trgovskega materiala in blaga). Vsa preostala podjetja, tj. tista, ki ne spadajo v področje dejavnosti G, pa razdelimo le v tri velikostne razrede.

Meje velikostnih razredov se določijo na naslednji način:

- v velikostni razred 1 spada podjetje, ki ima vsaj 250 zaposlenih ali vsaj 22.800.000 EUR prihodka;
- v velikostni razred 2 spada podjetje, ki ima vsaj 50 zaposlenih ali vsaj 3.300.000 EUR prihodka;
- podjetje, ki ne izpolnjuje meril za velikostna razreda 1 in 2, uvrstimo v velikostni razred 3.

Na zgoraj opisani način razdelimo enote vzorčnega okvira na določeno število stratumov. Enote, ki bodo vključene v vzorec, izberemo po naslednjem postopku: tiste iz največjega velikostnega razreda (velikostni razred 1) izberemo z gotovostjo, enote iz preostalih stratumov pa s koordiniranim verjetnostnim vzorčenjem. Velikost vzorca v posameznem stratumu določimo s proporcionalno alokacijo, pri čemer v stratumih z manj kot 8 enotami alociramo vse enote.

Celotni vzorec obsega okoli 3.500 enot.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Podatke pridobivamo v statističnem raziskovanju Trgovina (TRG/L), in sicer z enako naslovljenim vprašalnikom (Trgovina, TRG/L) po pošti. Vir podatkov je računovodska evidenca podjetij, izjemoma tudi njihova ocena.

Podatkov za to raziskovanje ne pridobivamo iz administrativnih virov.

6 DEFINICIJE

Trgovina na debelo je nakupovanje blaga in njegova nadaljnja prodaja trgovcem in drugim samostojnim podjetnikom posameznikom, pravnim osebam in drugim posameznikom, ki ga kupujejo za opravljanje svoje poklicne ali pridobitne dejavnosti.

Trgovina na drobno je nakupovanje blaga in njegova nadaljnja prodaja potrošnikom (za osebno porabo in potrebe gospodinjstev).

Posredništvo je dejavnost trgovskih posrednikov in trgovcev na debelo, ki trgujejo v svojem imenu in za račun drugih ali pa v imenu lastnikov blaga

posredujejo med prodajalci in kupci ter prevzemajo trgovske posle. Prihodek posrednika od prodaje je provizija.

Prihodek od prodaje blaga in materiala – kupcem zaračunana prodaja – je skupni znesek, ki ga podjetje obračuna za prodajo blaga in materiala, ki sta bila v opazovanem obdobju prodana kupcem in za katera je bila izdana faktura. Vsebuje vse stroške in obremenitve, vezane na kupca, ne zajema pa davka na dodano vrednost, trošarin in drugih dajatev zbranih v korist tretjih oseb, vrednosti prodaje osnovnih sredstev in drugih izrednih prihodkov. Prodaja na posojilo se šteje v mesec fakturiranja. Notranjih prodajnih tokov med trgovino na debelo in trgovino na drobno v sestavljenem podjetju ne zajemamo; kot prihodek se šteje le vrednost prodaje zunanjim kupcem.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

ŠIFRANT BLAGOVNIH SKUPIN

Blagovne skupine, na katere se nanašajo objavljeni podatki:

BLAGOVNE SKUPINE V TRGOVINI NA DROBNO
<i>Živila, pijače in tobačni izdelki</i>
Hrana; nepredelani in nezamrznjeni kmetijski pridelki (sveže sadje, zelenjava, ribe)
Hrana; druga živila (meso, predelano sadje, zelenjava in ribe, drugi živilski izdelki, razen hrane za živali)
Kava, čaj, kakav
Sadni in zelenjavni sokovi
Ostale brezalkoholne pijače (mineralne vode in druge pijače)
Pivo
Vino, peneča vina
Druge alkoholne pijače – žgane pijače, likerji, aperitivi ter druge mešanice žganih pijač z brezalkoholnimi
Tobak in tobačni izdelki
<i>Neživila</i>
Obleka
Obutev
Pohištvo vrtno
Pisarniško pohištvo in oprema
Pohištvo (brez pisarniškega in vrtnega)
Svetila
Dodatki za dom (dekoracije, namizne – svečke, dišave, okraski ipd., kipi, dekoracije, stenske – slike ipd.)

Preproge in talne obloge
Tekstil za gospodinjstvo (posteljnina, brisače, zavese, prti, pogrinjki, odeje, blazine ipd.)
Izdelki za gospodinjstvo (kozarci, krožniki, skodelice, druga steklenina, jedilni pribor, posoda za kuhanje in shranjevanje hrane, vaze, drugi neelektrični gospodinjski izdelki)
Veliki gospodinjski aparati (bela tehnika, mikrovalovne pečice ipd.)
Mali gospodinjski aparati (likalniki, sesalniki, aparati za pripravo hrane ipd.)
Drobni elektrotehnični material (vtičnice, stikala, žarnice, varovalke, podaljški, ipd.)
Električni naprave za osebno nego (sušilci za lase, drugi aparati za nego las, aparati za zobno higieno, brivniki ipd.)
Telefonska in telefaks oprema, telefonske tajnice
Naprave za sprejemanje, snemanje in reprodukcijo zvoka in slike (radio, avtoradio, radio-ure, videorekorderji, TV-aparati, CD in DVD predvajalniki/snemalniki, MP3-4 predvajalniki ipd.)
Knjige
Časopisi in revije (dnevne izdaje časopisov, magazinov, revij in drugi periodičen tisk)
Druge tiskovine (katalogi, reklamni letaki, posterji, koledarji, razglednice, čestitke, zemljevidi, globusi ipd.)
Pripomočki za pisanje in risanje iz papirja (papir, kuverte, zvezki ipd.)
Pripomočki za pisanje in risanje – drugi (pisala, šilčki, luknjači, spenjači, radirke, vodene barvice, plastelin, papir, škarje, lepila, čopiči ipd.)
Fotoaparati, videokamere, projektorji za diapozitive, teleskopi ipd. ter pripomočki (zasloni, filtri, leče ipd.)
Osebnih računalnikov, tiskalnikov, dlančnikov, žepnih računalnikov, pisalnih in drugih pisarniških strojev ter druge računalniške komponente
Programska oprema
Posneti in neposneti nosilci zapisa (kasete, plošče, videokasete, diskete, CD/DVD-plošče (razen video iger), filmi in bliskavice)
Glasbeni instrumenti
Športna oprema in oprema za kampiranje
Športna plovila in druga športna vozila
Igre, igrače (tudi video igre)
Cvetje, semena, sadike (lončnice, grmovnice, balkonsko cvetje – rastline ter njihova semena in sadike)
Pripomočki in oprema za vrtnarjenje, cvetlični lonci, korita, humusni pripravki, gnojila (ne vključujejo vrtnega orodja in opreme ter zaščitnih sredstev - vključeni v skupinah 58 in 60)
Hišne živali ter hrana, zdravila in pripomočki za nego živali
Zdravila in drugi medicinski proizvodi (zdravila, serumi, cepiva, vitamini, drugi farmacevtski proizvodi; termometri, povoji, oprema za prvo pomoč, injekcije, sanitetna vata, medicinske elastične nogavice)
Terapevtske naprave in oprema (korekcijska očala, leče, proteze udov, ortopedski pripomočki, ortopedska obutev, slušni aparati, medicinska oprema za masažo, invalidski vozički, posebne postelje, merilci pritiska, zobne proteze, bergle ipd.)
Kozmetični izdelki in toaletne potrebščine iz papirja (toaletni papir, robčki, vata, plenice ipd.)
Kozmetični izdelki in toaletne potrebščine – ostali (kreme, ličila, mila, glavniki)

ipd.)
Ročne ure, budilke, nakit, dragi kamni
Potovalni kovčki, torbe, denarnice, otroški vozički in avtosedehi, dežniki, sprehajalne palice, pipe, cigaretnice, sončna očala, stenski termometri ipd.)
Izdelki za tekoče vzdrževanje in popravila stanovanj (barve, laki, ometi, fugirne mase, lepila, tesnila, širokopotrošna kemija)
Ploščice, sanitarna keramika, oprema za kopalnice-kadi, kabine ipd., vodovodne pipe
Gradbeni material – nekovinski izdelki (cement, opeka, strešna kritina, izolacija, betoni, peski, fasade, suhomontaža, stavbno pohištvo PVC, steklo)
Gradbeni material – kovinski izdelki (betonsko jeklo in armaturne mreže)
Gradbeni material – les in leseni izdelki (letve, deske, plohi, gredi, trami, lepljene masivne plošče, opažne plošče, gradbene plošče, stavbno pohištvo)
Izdelki iz lesa za zaključna dela (talne in stenske obloge – parketi laminati ipd.)
Elektro inštalacije (električni kabli, električne omarice ipd.)
Strojne inštalacije (vodovod in ogrevanje)
Stroji za delavnico – vzdrževanje hiše (obdelovalni stroji, ročni stroji, električno ročno orodje)
Kovinski izdelki za hišo in delavnico (vijaki, okovje, pritrdilna tehnika, lestve, ročno orodje)
Vrtno orodje in oprema za vzdrževanje vrta (lopate, grablje, kose, zalivalni sistemi, črpalke, ograje ipd.)
Vrtni stroji (kosilnice, motorne kose, gozdarske žage)
Čistila, pralni praški, mehčalci in druga kemična sredstva (insekticidi, fungicidi, pesticidi, dezinfekcijska sredstva)
Drugi pripomočki za čiščenje, serviet, filtri, vrečke za sesalce, aluminijasta folija, vžigalice, sveče, obešalniki, kljukice za perilo ipd.
Kurilno olje
Trda goriva (premog, les, peleti)
Plinske jeklenke, zemeljski plin, utekočinjen naftni plin
Kolesa
Starine, rabljeno blago (tudi knjige)
Drugo
<i>Motorna vozila</i>
Osebni avtomobili
Motorna kolesa in kolesa z motorjem
Rezervni deli in oprema za vozila (deli, akumulatorji, gume, filtri ipd.)
<i>Motorna goriva</i>
Motorno gorivo, maziva, zavorna, hladilna tekočina
BLAGOVNE SKUPINE V TRGOVINI NA DEBELO
<i>Živila, pijače, tobak</i>
Sveže sadje in zelenjava in drugi prehrabneni kmetijski proizvodi (mleko, med; vsi nepredelani, nezamrznjeni)
Ribe in drugi vodni organizmi, namenjeni za prehranjevanje (vsi nepredelani, nezamrznjeni, sveži ali ohlajeni)

Živilski izdelki (meso, predelano sadje, zelenjava in ribe, ostali živilski izdelki)
Pijače (brezalkoholne in alkoholne)
Tobačni izdelki
Neživila
Kmetijske surovine (semena, sadike, krma, kože ipd.), cvetje, žive živali
Gozdni proizvodi – neobdelan les (oblovina, drva, pluta ipd.), drevesne sadike
Okrasne vodne rastline in živali ter njihovi proizvodi
Rude (železova in neželeznih kovin)
Rudnine in kamnine (neobdelan kamen, pesek, glina, minerali za kemijsko proizvodnjo, šota, sol, bitumen, asfalt, dragi in poldragi kamni)
Tekstil (preja in tkanine, tekstilni izdelki, razen oblačil, preproge iz tekstila)
Oblučila (tudi usnjena), vključno s pokrivali in dodatki, krzneni izdelki
Usnje, polizdelki iz usnja, krzno
Obutev, usnjena in druga galanterija (torbice, kovčki, pasovi ipd.)
Leseno stavbno pohištvo
Lesene talne obloge
Ostali obdelan les ter leseni, plutovinasti in pletarski izdelki (razen pohištva)
Vlaknine in podobni polizdelki za izdelavo papirja
Papir, izdelki iz papirja
Knjige, revije, časopisi in drugo tiskano gradivo, knjige, računalniški programi in računalniške igre na posnetih nosilcih zapisa
Posneti nosilci zapisa s filmsko in glasbeno vsebino, notni material
Kozmetični in toaletni kemični proizvodi, detergenti in druga pralna ter čistilna sredstva
Kemikalije in drugi kemični proizvodi (osnovne kemikalije, umetna gnojila, barve, laki, lepila ipd., umetna vlakna)
Zdravila in drugi farmacevtski proizvodi, farmacevtske surovine
Izdelki iz gume in plastičnih mas za industrijo in gradbeništvo
Izdelki iz gume in plastičnih mas za gospodinjstva
Drugi nekovinski mineralni izdelki za negospodinjsko rabo (steklo in porcelanasti in keramični izdelki cement, apno, mavec, beton in izdelki, brusilna sredstva, ipd.)
Izdelki iz stekla, porcelana in keramike za gospodinjsko rabo
Kovine (v primarnih oblikah, cevi, žice, polizdelki)
Kovinski izdelki, razen strojev in naprav (kovinski izdelki za industrijo, gradbeništvo, gospodinjstva; ročna orodja: žage, rezila, lopate ipd.; radiatorji, kotli za centralno ogrevanje)
Računalniki, elektronski in optični izdelki (računalniki ter periferne naprave, njihova oprema in deli, komunikacijske naprave, elektronske naprave za široko rabo, elektronske komponente, merilni instrumenti in naprave, sevalne, elektromedicinske in elektroterapevtske naprave, ure, fotografska oprema ipd.)
Električne naprave ter njihovi deli, razen gospodinjskih naprav (elektromotorji, generatorji, transformatorji, naprave za distribucijo elektrike, izolirani kabli in žice, akumulatorji, oprema za razsvetljavo, lestenci ipd.), električne in neelektrične gospodinjske naprave ter njihovi deli (peči, štedilniki, hladilniki, sesalniki, likalniki, brivniki ipd.)
Električne naprave ter njihovi deli, razen gospodinjskih naprav (elektromotorji, generatorji, transformatorji, naprave za distribucijo elektrike, izolirani kabli in žice, akumulatorji, oprema za razsvetljavo, lestenci ipd.)

Električne in neelektrične gospodinjske naprave ter njihovi deli (peči, štedilniki, hladilniki, sesalniki, likalniki, brivniki ipd.)
Stroji in naprave ter njihovi deli za industrijo, gradbeništvo, kmetijstvo (obdelovalni stroji, motorji, črpalke, dvigala, peči, kmetijski stroji in traktorji, pisarniški stroji, negospodinjske hladilne in prezračevalne naprave, šivalni stroji (tudi gospodinjski))
Pohištvo in deli (sedežno pohištvo, leseno, kovinsko in plastično pohištvo, žimnice)
Medicinska oprema (medicinski instrumenti, naprave in pripomočki, injekcijske igle, katetri, ipd., medicinsko, zobozdravniško in veterinarsko pohištvo, ortopedski pripomočki, proteze, očala, leče ipd.)
Drugi izdelki (nakit, glasbila, športni rekviziti in naprave, rekviziti za igre, igrače, pisala in pisalni pripomočki, dežniki, metle in krtače, zobne ščetke in druge ščetke za osebno nego, okraski, gumbi, sveče, umetno cvetje ipd.)
Ostanki in odpadki, material za reciklažo, sekundarne surovine
Drugo
Trda, tekoča in plinasta goriva
Premog in lignit
Surova nafta in zemeljski plin
Koks in naftni derivati
Motorna in druga vozila in plovila
Osebni avtomobili
Avtobusi, tovorna vozila, prikolice in polprikolice, bivalne prikolice
Deli za proizvodnjo motornih vozil (motorji, karoserije, menjalniki, sklopke ipd.)

Podatki, ki se prikazujejo z vidika glavne dejavnosti, se prikazujejo po Standardni klasifikaciji dejavnosti poslovnih subjektov (SKD 2008). Standardna klasifikacija dejavnosti SKD 2008 <https://www.stat.si/doc/pub/skd.pdf> je nacionalna različica evropske statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Rev. 2 <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902521/KS-RA-07-015-EN.PDF/dd5443f5-b886-40e4-920d-9df03590ff91?version=1.0>, ki v celoti povzema evropsko klasifikacijo dejavnosti, hkrati pa jo dopolnjuje z nacionalnimi podrazredi.

Za glavno dejavnost, ki jo opravljajo podjetja, je upoštevana statistična dejavnost, ki je kot glavna določena v Statističnem poslovnem registru za statistični namen in se v posameznih primerih razlikuje od registrirane glavne dejavnosti, določene v Poslovnem registru Slovenije, ki ga vodi AJPES. Statistična dejavnost se določa pri pomembnejših enotah, in sicer tistih, pri katerih je iz obstoječih statističnih podatkov razvidno, da bi bila njihova razvrstitev po teh podatkih drugačna od razvrstitve te enote glede na registrirano dejavnost.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili z uporabo ustreznih sistematskih in individualnih popravkov.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem izboljšujemo reprezentativnost podatkov, zbranih v raziskovanju, tako da so uteženi podatki čim bolj nepristranska ocena opazovane populacije v določeni časovni točki. Postopek uteževanja je bil določen glede na vzorčni načrt, neodgovor enote ter glede na razpoložljive pomožne populacijske spremenljivke, ki smo jih uporabili za kalibracijo. Končna utež enote je tako produkt uteži zaradi verjetnosti izbora enot, uteži zaradi neodgovora ter kalibracijskega faktorja.

Uteževanje poteka po stratumih, ki so opredeljeni s skupino dejavnosti in z velikostnim razredom podjetja.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

V statističnih raziskovanjih prihaja do različnih vrst napak, ki vplivajo na zanesljivost in točnost statistične ocene (npr. do vzorčnih napak, napak zaradi neodgovora, do merskih napak). Napake, ki jih lahko pripišemo slučajnim vplivom, določajo natančnost in posledično zanesljivost statistične ocene. Natančnost statistične ocene ocenimo z izračunom standardne napake (SE). Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na manjšo zanesljivost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako.

V tabelah, kjer so ocenjene populacijske vsote (zveznih) spremenljivk, ocenjena povprečja (zveznih) spremenljivk ali ocenjena razmerja populacijskih vsot (zveznih), so omejitve pri objavi določene glede na relativno standardno napako oziroma koeficient variacije (CV). V teh primerih velja:

Če je koeficient variacije (CV)

- 15 % ali manj ($CV \leq 15 \%$), je ocena dovolj zanesljiva, zato je objavljena brez omejitve;
- od 15 % do vključno 30 % ($15 \% < CV \leq 30 \%$), je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M;
- večji od 30 % ($CV > 30 \%$), je ocena premalo zanesljiva za objavo, zato je nadomeščena s črko N.

Več o natančnosti statističnih ocen lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Natančnost statističnih ocen](#).

7.5 DRUGA POJASNILA

Seštevki se zaradi zaokroževanja ne ujemajo vedno.

Podatek, ki je statistično zaščiten zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot, nadomestimo z znamenjem »z«.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Trgovina in storitve](#) - Trgovina - Trgovina na drobno in na debelo, posredništvo
- Prva objava (Trgovina in storitve, Trgovina): »Trgovina na drobno in na debelo, posredništvo, Slovenija, končni podatki«.
- [Statøpis](#)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Zaradi sprememb v načinu poročanja nekaterih podjetij za leto 2019, so bili predhodno objavljeni podatki za leta 2008–2018 revidirani. Primerljivi podatki so zdaj objavljeni za celotno časovno vrsto od 2008 dalje, a se lahko razlikujejo od predhodno objavljenih podatkov.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Trgovina (TRG/L)

področje: Trgovina in storitve, podpodročje: Trgovina

- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:

- Trgovina (TRG/L)

področje: Trgovina in storitve, podpodročje: trgovina